

Posudek vedoucího bakalářské práce.
Marek Čermák „Téma strachu v moderní filosofii. Komparace vypracování strachu a úzkosti v Hegelově a Heideggerově filosofii.“

Doc. PhDr. Ladislav Benyovszky, CSc

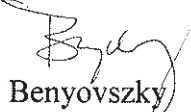
Pan Čermák si za téma své bakalářské práce zvolil jeden z afektů, či naladění, které hrají v lidském životě naprosto zásadní roli a jsou proto i filosofii od jejich počátků průběžně tematizovány a analyzovány, motiv strachu, resp. úzkosti. Historické omezení výzkumného pole na filosofii Hegelovu a Heideggerovu považuji za vhodné, protože Hegelova koncepce dovšuje metafysickou tradici zkoumání těchto fenomenů, zatímco Heidegger je jedním z těch, kteří (v návaznosti především na Kierkegaarda) fixují dnes rozšířené, v klasice však jasně neprováděné striktní odlišení strachu a úzkosti. Za vhodné považuji i krátké seznámení s analýzou Aristotelovou, protože stojí v základu (u Heideggerovy analýzy z *Bytí a času* explicitně) obou řešení, i dokreslující seznámení s konceptem Tolstého, který překračuje hranice explicitní filosofie.

Práce svědčí o dobrém pochopení a produktivním přisvojení si obtížných filosofických textů. Pracuje s *Fenomenologií ducha*, Heideggerovým základním dílem *Bytí a čas*, a přednáškou *Co je metafysika?* A téma předestírá velmi uceleně a srozumitelně. Považuji práci za zdařilou, jakkoli má, zvláště na některých místech, jen rekapitulační povahu a na jiných místech nevstupuje do konkrétnějších analýz, které mám za důležité, jak vyplyne z následujících jednotlivých připomínek a doplnění:

- Pro budoucí vážnější analýzu strachu a úzkosti v Hegelově *Fenomenologii ducha*, by bylo zapotřebí interpretovat ono slavné vymezení jehož část autor práce cituje (s. 7), s uvážením podrobněji zvládnuté souvislosti rušení života uskutečňováním žádosti v situaci boje o uznání, pocítění vlastní smrtelnosti, a sepětí této smrtelnosti s pánem. Rozlišení strachu a úzkosti zde souvisí s rozlišením smrti (absolutní pán) a jednotlivé (vítězící) žádosti (pán). Právě tak by bylo zapotřebí uvážit, jak se strach a úzkost proměňují ve specifické další ohledy – rabova práce a stoikovo myšlení, protože tak by teprve čtenář získal povědomí o Hegelem zdánlivě jen nadhozené slavné tezi převzaté z Augustina „strach (z boha) je počátkem moudrosti“ a tím ovšem i o tom, proč „encyklopedicky“ figuruje strach u Hegele jako základní „náboženský pocit“. Konkréci těchto vztahů nelze zřejmě po bakalářské práci požadovat, je však snad možné diskutovat o tom, zda a příp. jak Hegel v příslušných pasážích rozlišuje strach a úzkost.
- S přiblížením analytiky strachu z 30. § *Bytí a času* jsem spokojen, stejně jako s analýzou úzkosti v přednášce *Co je metafysika*, nechám-li stranou zmíněnou, někdy jen referující povahu textu. Problémovost „převedení strachu na úzkost“, která je typická pro *Bytí a čas* (srov. bak. práce s. 22), tematika Heideggerova opouštění motivu úzkosti, coby (nic =svět) –zpřístupňujícího naladění v prospěch akcentace strachu jako naladění „přechodu k jinému počátku“, to již jsou také záležitosti, které mohu doporučit jen k dalšímu studiu.

Práci považuji za *velmi dobrou*, navrhuji hodnotit ji v rozmezí 35 – 40 bodů dle průběhu obhajoby.

10.10.2008

Benyovszky